

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

№ 33.

Београдъ 16. Августа.

1846

СРБСКОМЪ БЕОГРАДСКОМЪ ЧИТАЛИШТУ.

Слетнше се две милине,
 Дивне кћери ведра, ясна
 И светлога Србска неба
 Са престола Громовника,
 И падоше на врх' крета
 Београда знатна мѣста
 Свете цркве православне;
 Ту се истомъ одморише
 На кликнуше изъ белог
 Ђднимъ гласомъ свог' гр'оца:
 „Чуй насъ Княже одъ Србїе
 Александре, Србе врлий,
 Ты се вазда на далеко
 Славомъ своїомъ и очнскомъ
 Поносио съ уставовци,
 Крѣпки стуби Душанїе,
 Ты се вазда проглашао
 Яркомъ звездомъ одъ ястока
 Што Србинству блиста; али
 Ненмао тиха санка
 Ни покоя у пѣдрама,
 Ако насъ две кћери неба
 Неудоумишъ у Србїи
 И башъ у твоѣмъ Беломъ Граду.“
 Гласи любки, гласи срца
 Ови истомъ што се чуше,
 Народъ поври изъ улица
 И край свете слеже цркве,
 Одъ умиля сузе лїе,
 Позна дивне неба кћери
 Име имъ е: Любовь, Слога.
 Тад' си и Ты Представниче
 Княза Србскогъ, и Ты Рода
 Предводниче, и Ты свете
 Майке цркве Предсталниче,

А са Князомъ и Совѣтомъ
 И остали Владѣтельи
 Речь извео, моћну, мудру:
 „Ево за насъ благослова
 Съ ведра койно струи неба,
 Двери слоги отварайте
 Храмъ оснуите любви рода.“
 И гле Народъ — Бѣла Града
 Читалиште храмъ тай назва,
 За нѣмъ нек' се по сви краи
 Задужбине Србске дижу.

К. С. Поповиѣъ.

ЛИСТОВИ ИЗЪ ДНЕВНИКА СИРОТОГА СВЕШТЕНИКА ВИКАРА ОДЪ ВИЛТШИРА.

(Ковацъ).

16. Јануара.

Јуче е био најзнаменити данъ могъ живота. Докъ смо мы пре подне у соби завно седїли, и я малогъ Алфреда люляо, Поли изъ кнїиге читала, а Ђни на прозору седїла и шїла, скочи напрасно Ђни са столице и трже се мртво-бледа натрагъ. Мы смо были сви устрашени и пытали смо, шта їой се случило. Она усїли смешенї и рекне: „онъ долази.“

При томъ се отворе врата, и у краснымъ путнымъ альпинама ступи у нутра Г. Флеетманъ. Мы га сви поздравимо усрдно, и радовали смо се, што смо га тако неочекивано скоро, и као што се видало у болѣмъ станю, него првїй путъ, опетъ видили. Онъ ме загрїи; полюби Полу; и покљони се Ђни, коя се нїе могла обавестити одъ ужаса. Нѣна бледоѣа пала му е у очи. Онъ е упыта врло жалостно за нѣво здрављь; Поли му све изясни. Онда полюби онъ Ђни ру-

ну, као да е хтео за опроштај молити, што јој е страхъ причинио. Ние му требало много говорити, еръ се сирота дѣвѣйка скоро опетъ заруменила, као текъ скоро узабрана ружица.

Я наложимъ да се донесе вина и колача, да могъ госта и драгогъ благодѣтеля бодрѣ, него првѣй путь, почастимъ. Али онъ ми то одби; ние се мого дуго кодъ насъ бавити; будући е имао собомъ дружтво у гостионици. Но ипакъ е на Ђнину молбу послушао и седне, па попи сь нама мало вина.

Будући е говорио о дружтву, сь коимъ е видошо, мыслио самъ да е са комедијшкимъ дружствомъ, и пытао самъ га, да ли мысле овде, у Крекелади, играти; еръ варошица е сасвимъ саванрота. Онъ се яко насмее и рекне: „Заиста ћемо комедию играти, но сасвимъ безплатежно.“ Поли е одъ радости изванъ себе была; еръ е одавно желила комендию видити. Она одма јави то и Ђни, коя е вина и колача донела. Поли е упытала: „Имате ли доста комедијша собомъ, Г. Флеетмане?“ — Онъ јој одговори: „Едногъ господина и едну госпођу, али прекрасне играче!“

Ђни се видила необично озбыльна. Она бацци таванъ и тежакъ погледъ на Флеетмана, и упыта га: „Вы — заръ ћете и вы играти?“ Рекла е то са особито тихимъ, па ипакъ ноге задриктајућимъ гласомъ, каковѣй самъ я редко, али увекъ у најозбыльнима данима живота слушао, кадъ бы се што случило о нашемъ добру, или злу.

Г. Флеетмана потресе овај чудный гласъ анфела. Онъ и ню озбыльнымъ окомъ погледи. Видило се да се бори и самъ шта ће одговорити. Ступи на послѣдку еданъ коракъ ближе къ њој и одговори: „Господично, тако ми могъ и вашегъ Бога, то вы само можете рѣшити!“

Ђни спусти очи. Онъ е далъ говорио. Она одговараше. А я незнамъ шта люди чине. Они су говорили, а я и Поли слушали смо пазливо; обое насъ нисмо ништа разумели, или болъ рећи, слушали смо речи безъ смысла, па ипакъ се видило, да су се Флеетманъ и Ђни, не само што су говорили, добро разумели, него што ми се најчудноватѣ чинило, видило се, да е Флетманъ усхићенъ Ђнинимъ одговорима, премда су они были праве маленкости. Флеетманъ склопи на послѣдку руке као при топлѣй мо-

литви, сузнима очима погледи на небо, и рекне страховитымъ одреченѣмъ: „Онда самъ несрећанъ!“

Поли ние се на послѣдку уздржати могла. Са смешномъ окретношћу погледи едно на друго, и повиче на послѣдку: „Донета я мыслимъ, да сте вы обое већъ комедию започели.“

Онъ притисне Полину руку пламенито, и рече: „О, кадъ бы то истина была!“

Я учинимъ едномъ край овой забуни, насемъ вина за све, и пили смо у здравлѣ нашегъ благодѣтеля. Флеетманъ рекне, приближивши се Ђни: „Господично, елъ озбыльно за мое здравлѣ?“ — Она метне руку на прси, повуче очи доле и попи.

На то се Флеетманъ на еднупуть развесели, приступи колевки, посмотри дете у истѣй, и кадъ смо му я и Поли приповедали догађай, рекне смешећи се Полики: „Заръ ме нисте познали, кадъ самъ вамъ новогодишнѣй даръ предао?“

Мы повичемо сви сь невѣроятнымъ удивлѣнѣмъ: „Ко? вы?“

Садъ приповеди онъ одъ прилике овако: „Я се незовемъ Флеетманъ, већъ самъ Баронъ Цецинъ Фаерфоръ. У едномъ несрећномъ многогодишнѣмъ процесу обустави стриць мой, по сили некогъ двомысленогъ уговора мени и мојој сестри цело иманѣ нашегъ умршегъ отца, живили смо донде бедно само одъ онога, што намъ е наша пређе умрша мати одъ њногъ малогъ иманя оставила. — Моя е сестра особито патила одъ тиранства уака, кои е био њнѣ старатель. Овај ю е био опредѣлио за супругу сыну едногъ одъ најповерителнии прѣтеля. Моя сестра напоривъ тога обрѣкла се потайно младомъ Лорду Сандому, кога е отаць онда јошъ живио, и кои се противио томъ браку. Безъ знаня уака и старогъ лорда сврши се венчанъ у тайности. И плодъ тогъ брака буде малѣй Алфредъ. Моя сестра подъ моимъ надзыранѣмъ и одговоромъ добые дозволенѣ, да подъ изговоромъ поболшаня њногъ здравля четврть године отиде, да свое здравлѣ сачува и морска купалишта употребљава, те се тако одъ дома турсова 1. четврть године удали. То е збогъ тога чинѣно, да се дете по порођаю доброй и тайной неги преда. Я самъ случайно чуо о срце косняваюћој сиротинѣи и човеколюбѣи свештеника викара одъ Крекеладе, па

„Дођемъ самъ овамо, да се о томъ уверимъ — начинъ, коимъ сте ме вы примили, рѣшио е.“

„Заборавио самъ казати, да се моя сестра нѣ више у домъ стрица повратила, будући самъ пре четири месеца доbio подигнуту противъ нѣга парницу, и ступио у притяжаніе мои очеви добара? У време докъ е таторъ нову парницу противу мене за повратакъ сестре подигнуо, пре неколико дана умро е стары лордъ ударомъ погођень, па тако мой зеть изяви садъ нѣгово венчанъ явно. Съ тимъ е парница уништена, и узрокъ подигнуть, дѣте више крѣти. Родители су самномъ дошли, да га одведу, као што самъ и я дошовъ вѣ са целомъ вашомъ фамиліомъ одвести, ако не одбѣте мою понуду.“

„Докъ е траяла парница, вою самъ я водио, остала е парохія непоунѣна, кою управляю припада мојој породици. Я имамъ право подарити парохію ту, коя има прихода преко 200. фунтій штерлинга са великимъ и малимъ десетцима. Вы, Г. викару, изгубили сте вашу службу. Я бы се срећнымъ назвао, кадъ бы у мојој околини живили, и оне се парохіе примили.“

Самъ Богъ зна како самъ се охрабрио на ове речи. Моѣ се су очи помрачиле одъ радостни суза? Загрлимъ оногъ човека, кои ми е быо вѣстникъ неба. Паднемъ му на прси. Потомъ га обувати Поли съ радостномъ викомъ. Ёни благодарно полюби руку Баронету. Онъ се очевидномъ забуномъ изтргне одъ нѣ, и остави насъ.

Бюшъ су ме грлиле моѣ веселе кѣри, и юшъ су се мецаде наше сузе и жѣдъ среће, кадъ баронъ опеть дође съ нѣговымъ зетомъ лордомъ Сандомъ и овога супругомъ. Ова, особито лепа, млада госпожа, безъ да насъ поздрави, оде одма кодевки детета. Ту кленне предъ малымъ Алфредомъ, полюби му лице, и плакаше яко. Лордъ е подигне, и доста е муке имао, докъ ю умири. Почемъ се мало повратила и кодъ насъ се извинила, збогъ онаквога нѣногъ поступка, благодарила е найучтивѣимъ изрази-ма найпре мени, потомъ Поли. Ова одбѣ сву благодарность одъ себе, и покаже на Ёну, коя се къ прозору склонила была, говорећи: „Мати е она моя сестра!“ Госпожа Сандомъ приступи къ Ёни, гледала ю е подуго нема, и радостна обрне се по томъ на нѣногъ брата и привуче Ёну у своя наручія. Сирота Ёника у нѣной стыдливости едва е гледала.

„Я самъ вамъ обвезана,“ рекне Госпожа. „Но што сте вы момъ материѣмъ срцу добро учили, немогуће е исплатити. Учините ме вашомъ сестромъ, любви достойна Ёни; еръ сестра една према другой немаю никаквогъ урачуиѣня.“ Докъ су се нѣи две грлиле дође и Баронетъ. „Ево могъ сиротогъ брата“ рекне госпожа. „Ако сте ми вы садъ сестра, то и онъ сме ближе вашемъ срцу стояти, любезна Ёни. Сме ли онъ?“

Ёни зарумени се и рекне: „Онъ е благодѣтель мога отца.“ Госпожа одговори: „Заръ вы нећете да будете благодѣтелька могъ сиротогъ брата? Погледайте га прѣтѣльски. О, да знате како васъ онъ любѣ!“

Баронъ узме Ёнину руку и полюби ю, и рекне, докъ е Ёни гледала, да ю одъ нѣга изчула: „Господично, заръ оћете да ме несрећнымъ оставите? каковъ ѣу я быти безъ оверуке!“ — Ёни у забунѣ остави му руку. Онда доведе Баронъ мою къ кѣрь мени, и молио ме е, да га благословимъ, као могъ сына.

„Ёни,“ рекнемъ я, „съ тобомъ е исто онако, као и самномъ. Санямо мы? — Оћешъ га моѣи любити? рѣши ты!“

Она баца очи на Баронета, кои е у великомъ немиру предъ нѣомъ стаю, и баца пронзливо погледъ на нѣга; потомъ узме у нѣне обадве руке нѣгову руку, принесе исту прси-ма, погледи на небо, и рекне лагано: „Богъ е рѣшио!“

Я благословимъ мога сына и мою кѣрь. Обое се загрле. Была е свечана тишина. Сви смо плакали.

На едан-путъ скочи Пола са сузница очима и обеси се мени о вратъ, говорећи: „Ето намъ новогодишнѣгъ дара, епископске капе, преко епископске капе!“

У томъ се пробуди Алфредъ. —

Бадава е; овај данъ немогу описати. — Моѣ срећно срце преиспунио е и свудъ самъ узнемиренъ.

О Г Л Е Д А Л О.

Лѣпо и ружно, старо и млада, — свако лице плаћа огледалу данакъ.

Пустиньикъ, кой се живота наситио, нема истина никаковы огледала у својој колеби, но

опеть зато непронишћа погледъ у бистой во-
ди потока бацити, кадгодъ по воду иде, да свой
ликъ види. Заиста, кадъ бы морао човекъ све-
му покушанству одказати, огледало бы было по-
следнѣ, съ коимъ бы се разстао. И кадъ о найоз-
бильнѣимъ стварима мыслимо, нежемо напро-
тивъ стати прилици, да баръ едаредъ погледъ у
огледало небацимо. Кадъ пишемо, читамо, е-
демо, пиѣмо, плачемо, жалимо и облачимо се,
свагда намъ е мило, да нашъ облекъ у огледа-
лу видимо.

Ова желя огледаня естъ свакому возрасту
свойствена, и у свакой земљи кодъ куће; ако
желимо съ дивляцима полезно трговати, треба
да имъ огледала дамо. Огледала су пролазећей
новацъ и свагда снажно обчараніе зактеваня.

Па што дивляка увеселява, то е и льпомъ
полу мило и драго? Свакій данъ казуемо гос-
пойма и господичнама да су льпе и дражестне.
Тко ће имъ за зло приѣмити, што се желе о
истини и неистинности тогъ увереня чрезъ о-
гледало саме освѣдочити? Зашто небы дѣвوي-
ци мило было, да свое черте сматра, коє толи-
ко младића за дражестне држе.

Кадъ е милина, оно уживати, коє лобимо,
ниѣ дакле чудо, што огледало као најлюбведо-
стойниѣгъ приѣтеля цѣнимо, кои е заедно и уми-
лятый утѣшителъ, ерѣ онъ зна наћи накнад а
сваку ругобу. Ако каква льпотица види, да
іой уста и носъ ниѣ најправилнѣе изображенъ,
опеть налази утѣху у блистаюћима очима. О-
на се смѣши на волшебнѣо огледало, а учтивый
совѣтникъ повраћа іой натрагъ услађено смѣ-
шенъ.

Жена, ко соперница у шарагль баци, страшль-
вый младићъ, кои мысли да е льпъ, накратко, сви
люди траже утѣху и охрабренъ у огледалу. О-
но е судія најновіѣгъ украса главе и учитель
вештине, съ којомъ се приѣтностъ у манъ дра-
жестнымъ формама развія.

Млада госпа, коя е новогъ любезника уло-
вила, списатель, коєга е дѣло льпо приѣмлѣно,
адвокатъ, коя е процесъ добыю, дѣте, коє е на-
граду получило; ни едно одъ овы непронишћа,
погледъ задовольства у прво огледало, на коє
наиће, бацити; чини се као да е најславнѣе слѣд-
ство мале вредности, ако немамо прилике, да
сама себи кажемо, како смо са собомъ задо-
вольни.

Ев. Аврамовића.

НѢКОЛИКО РѢЧИЙ

МАТИЕ БАНА

о одговору Г. Георгія Хаѣића.

Немамъ ни времена, ни волѣ, ни шта да
систематически одговоримъ на чланаѣ Г. Хаѣи-
ћа. Немамъ времена, ерѣ се садъ занимамъ ед-
нымъ книжевнымъ дѣлацемъ общте ползе, и
мыслимъ, да ниѣ вредно и да бы управо грѣхо-
та была, исто оставити и мое време потроши-
ти на опроверженъ онаковаго одговора, какавъ
е Г. Хаѣићъ дао. — Немамъ волѣ, ерѣ Г. Аѣићъ
ниѣ мою критику опровергао книжевнымъ начи-
номъ, него ме само изружио. Я се нисамъ на
нѣговъ чланаѣ жалютио, већ самъ се зачудио,
и іоштъ се чудимъ, да се еданъ книжеванъ чо-
векъ пустіо онако одъ гнѣва и духа неразло-
жите освете заслѣбити, те безъ икаквога обзи-
ра на публициумъ и на свое достоинство написао
е еданъ чланаѣ, у коєму никаква показанія нау-
ке, никаква трага умѣрености нема, но гола
пркосъ и злоба влада. У пркосеню и злоблѣ-
ню я немамъ способности ни насладе, и у томъ
свакому уступаамъ. — Немамъ шта, реко, да од-
говоримъ; и озбыла шта да одговоримъ человеку,
коя умѣсто што бы опровергао едну по едну све
точке мое критике, неуме другачіе одбранити
свое дѣло, него извиняваюћи се да онъ ниѣ кни-
жеванъ человекъ у строгомъ смыслу, (льпа изви-
ниѣ! Одъ како е постала книжевностъ на
свѣту нема му другога примѣра!) и пытаюћи ме,
зашто я нисамъ оставіо на миру нѣгово дѣло,
па узео протрести оно Г. Спасића! Льпа заи-
ста питаня! Зашто Г. Спасићъ ниѣ писао за
читавый публициумъ ербскій, као што сте вы,
Г. Хаѣићу, но само за ученике ербске; ради че-
га противу вашего мнѣнія я мыслимъ да е ва-
ше дѣло морало быти много савршеніе него ли
нѣгово, а тамо нѣгово е много савршеніе одъ
вашега прамъ кругу, за кои е писано. Шта да
одговоримъ человеку, кои незна да иначе одбра-
ни свое дѣло, него говорѣи: „да самъ я суетанъ!
да самъ претеранъ! да нисамъ кадаръ на-
писати еданъ земљонисъ! Да самъ глупъ! да
самъ безъ икакве способности! да неразумѣвамъ
што е критика! да самъ Морлакъ! да самъ Дал-
матинацъ! да самъ само одъ нѣкога времена до-
быю качество Србина!!! да носимъ наочаре!!!“
и тако далъ! Шта да на то одговоримъ? каква
сношенія то има са еднымъ земљонисомъ? шта
на то може человекъ, него слѣи раменомъ и не-
пуштати се съ таковымъ списательмъ у пре-
пирке?

(Конацъ слѣдує.)

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.